

از حسین الشیخ، مرد دست راست محمود عباس چه می دانیم؟

استقبال اسرائیل؛ انتقاد حماس

حسین الشیخ، سیاستمدار فلسطینی و از اعضای یاسابقه جنبش فتح است که در آوریل ۲۰۲۵ توسط محمود عباس، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین، به عنوان معاون خود منصوب شد. این انتصاب که با تأیید کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف) صورت گرفت، او را به عنوان جانشین احتمالی عباس معرفی می کند. او به دلیل نقش های کلیدی اش در هماهنگی با رژیم اسرائیل و ارتباط با نمایندگان بین المللی، از جمله ایالات متحده و کشورهای عربی حوزه خلیج فارس، شناخته می شود. پیش از این، او به عنوان دبیرکل کمیته اجرایی ساف و رئیس اداره کل امور مدنی فلسطین فعالیت می کرد. با این حال، انتصاب او با انتقادات داخلی مواجه شده است. برخی از فلسطینی ها به دلیل روابط نزدیکش با رژیم، او را سخنگوی اشغالگران می نامند. همچنین، این انتصاب بدون برگزاری انتخابات و از طریق تصمیم گیری های درون سازمانی انجام شده است که نگرانی هایی درباره مشروعیت و شفافیت فرایند جانشینی ایجاد کرده است.

پیشینه و فعالیت های سیاسی

حسین الشیخ، سیاستمدار برجسته فلسطینی، در ۱۴ دسامبر ۱۹۶۰ در رام الله، در منطقه ای که در آن زمان تحت اداره اردن بود، به دنیا آمد. او از خانواده ای پناهجو با اصالت روستای دیربطرف در منطقه رمله است که در جریان جنگ ۱۹۴۸ آواره شد. در سال ۱۹۷۸، در سن ۱۸ سالگی، الشیخ به دلیل فعالیت های سیاسی اش علیه اشغالگران دستگیر شد و به مدت ۱۱ سال در زندان های رژیم اسرائیل زندانی بود. در این مدت، او زبان عبری را آموخت و با ساختارهای امنیتی و سیاسی رژیم آشنا شد.

آغاز فعالیت های سیاسی

پس از آزادی در سال ۱۹۸۹، الشیخ به فعالیت های سیاسی خود ادامه داد. او در سال ۱۹۹۳ در تأسیس کمیته های سیاسی در کرانه باختری و نوار غزه پس از توافقات اسلو نقش داشت. در سال ۱۹۹۴، به عنوان سرهنگ در بخش امنیت پیشگیرانه فلسطین منصوب شد.

نقش های کلیدی در تشکیلات خودگردان

الشیخ در سال ۱۹۹۹، به عنوان دبیرکل فتح در کرانه باختری انتخاب شد و سپس از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۲۵، ریاست اداره کل امور مدنی را بر عهده داشت. در سال ۲۰۰۸، به عضویت کمیته مرکزی فتح درآمد و این سمت را در دوره های بعدی نیز حفظ کرد. او در سال ۲۰۲۲، به عنوان دبیرکل کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف) و در نهایت در آوریل ۲۰۲۵، به عنوان نخستین معاون رئیس جمهور فلسطین منصوب گردید.

نگاه به مسئله فلسطین، مقاومت و رژیم اشغالگر

حسین الشیخ از چهره های میانه رو و طرف دار مذاکره با رژیم اسرائیل است و عموماً در تقابل با جنبش های مقاومت مانند حماس و جهاد اسلامی قرار دارد.

رابطه با رژیم اسرائیل

او نقش اصلی در هماهنگی های امنیتی بین تشکیلات خودگردان و رژیم عبری دارد (بر اساس توافق های اسلو). منتقدان او را به همکاری با اشغالگران متهم می کنند، اما طرفدارانش معتقدند این هماهنگی ها برای حفظ بقای تشکیلات خودگردان ضروری است. پس از جنگ ۲۰۲۳ غزه، او همچنان بر راه حل دو دولتی تأکید دارد، اما بسیاری فلسطینی ها این دیدگاه را غیرواقع بینانه می دانند.

نگاه به مقاومت مسلحانه

الشیخ مخالف مقاومت مسلحانه است و آن را باعث تشدید سرکوب رژیم اسرائیل می داند. او از مبارزه سیاسی و دیپلماتیک حمایت می کند و خواهان بازگشت به مذاکرات صلح است. گروه های مقاومت مانند حماس او را سازشکار می دانند و معتقدند همکاری او با رژیم صهیونیستی به تضعیف مبارزه فلسطینی ها منجر شده است.

جایگاه در آینده رهبری فلسطین

برخی او را جانشین احتمالی محمود عباس می دانند، اما رقابت های داخلی در

محمود عباس، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین در کنار حسین الشیخ

بسیاری او را به دلیل روابط نزدیکش با رژیم اسرائیل و نقش در هماهنگی های امنیتی، نماینده سیاست های محافظه کارانه و دور از خواست عمومی می دانند. به گزارش نیو عرب برخی از گروه های فلسطینی، مانند حماس و جهاد اسلامی، این انتصاب را غیرقانونی و تلاش برای تحکیم قدرت عباس توصیف کردند. همچنین، سخنان الشیخ درباره آمادگی تشکیلات خودگردان برای اداره غزه پس از جنگ، با انتقادات گسترده ای مواجه شد و برخی او را به بی توجهی به رنج مردم غزه متهم کردند. برای مثال دیدارهای الشیخ با مقامات اسرائیلی مانند یائیر لاپید، وزیر امور خارجه وقت، با انتقادات گروه هایی مانند حماس مواجه شد که این ملاقات ها را خیانت به فداکاری های مردم فلسطین توصیف کردند. در مجموع، درحالی که انتصاب الشیخ ممکن است از نظر بین المللی به عنوان گامی در جهت ثبات و اصلاحات تلقی شود، اما در داخل جامعه فلسطینی با شک و تردید و مخالفت هایی مواجه است که آن ها در دو گروه کلی می توان جا داد: طرفداران فتح و تشکیلات خودگردان که او را سیاستمدار واقع بین می دانند که در شرایط سخت، حداقل دستاوردها را حفظ می کند و معتقدند مقاومت مسلحانه فقط به سرکوب بیشتر اسرائیل منجر می شود.

حماس، جهاد اسلامی، جنبش های مردمی که او را خائن و همکار اشغالگران می دانند و معتقدند همکاری امنیتی او با اسرائیل، قتل عام فلسطینی ها را آسان تر کرده است. پس از جنگ ۲۰۲۳ غزه، محبوبیت او در میان فلسطینی ها به شدت کاهش یافته و اکثر فلسطینی ها (به ویژه جوانان) او را نماینده یک سیستم فرسوده و شکست خورده می دانند.

رابطه با ایران و محور مقاومت

الشیخ به طور سنتی با ایران و محور مقاومت که شامل گروه هایی مانند حزب الله لبنان، حماس و جهاد اسلامی فلسطین است، رابطه نزدیکی ندارد. او به دلیل روابط نزدیکش با رژیم اسرائیل و نقش در هماهنگی های امنیتی، از سوی برخی گروه های مقاومت به عنوان نماینده سیاست های محافظه کارانه و دور از خواست عمومی فلسطینیان شناخته می شود. در واقع، برخی از گروه های فلسطینی، مانند حماس و جهاد اسلامی، انتصاب او را به عنوان معاون محمود عباس غیرقانونی و تلاش برای تحکیم قدرت عباس توصیف کردند.

موضع گیری نسبت به مقاومت

الشیخ در مصاحبه ای با الجزیره تأکید کرد که اظهاراتش درباره محاکمه حماس پس از پایان جنگ غزه تحریف شده است و تشکیلات خودگردان فلسطین اولین طرفی بوده که از مقاومت دفاع کرد. او همچنین توافق با رژیم اسرائیل درباره آزادکردن اموال بلوکه شده تشکیلات خودگردان را تکذیب کرد و بر لزوم به حاشیه راندن کابینه رژیم دولت عبری به ریاست بنیامین نتانیاو در سطح بین المللی تأکید کرد.

فتح و مخالفت گروه های مقاومت، آینده سیاسی او را نامشخص کرده است. اگر روزی رهبر تشکیلات خودگردان شود، احتمالاً سیاست های همکاری با رژیم اسرائیل و غرب را ادامه خواهد داد.

واکنش ها به انتصاب حسین الشیخ

واکنش ها به حسین الشیخ و سیاست های او در میان اسرائیلی ها، اعراب و فلسطینی ها بسیار متفاوت و بعضاً متناقض است. در ادامه به بررسی مواضع هر گروه می پردازیم:

واکنش رژیم اسرائیل

در سرزمین های اشغالی، این انتصاب به عنوان گامی در جهت حفظ همکاری های امنیتی و اداری با تشکیلات خودگردان فلسطین تلقی شد. الشیخ که مسئول هماهنگی های مدنی با رژیم اسرائیل است، روابط نزدیکی با مقامات اسرائیلی دارد. با این حال، رژیم دولت عبری به ویژه نخست وزیر بنیامین نتانیاو، با نقش آفرینی تشکیلات خودگردان در غزه و تشکیل دولت فلسطینی مخالف است. اما مقامات اسرائیلی عموماً او را یک شریک قابل اعتماد می دانند، چون همکاری او باعث تسهیل کنترل کرانه باختری می شود. نخبگان امنیتی رژیم (مانند شاباک و ارتش) با او ارتباط نزدیک دارند، چون او در سرکوب مقاومت (به ویژه حماس و جهاد اسلامی) همکاری می کند. جناح راست اسرائیلی (مثل نتانیاو و بنت) او را مفید می دانند، اما هرگز به تشکیل دولت فلسطینی واقعی کمک نمی کنند. جناح چپ رژیم (مانند حزب کارگر) از او حمایت می کند، چون او نماد «معتدل ها» در فلسطین است، اما تأثیر این جناح در سیاست اسرائیل کم شده است.

واکنش کشورهای عربی

به گزارش رویترز کشورهای عربی، به ویژه کشورهای حوزه خلیج فارس، از این انتصاب به عنوان گامی در جهت اصلاحات در تشکیلات خودگردان استقبال کردند. ایالات متحده و این کشورها خواستار اصلاحات در ساختار رهبری فلسطین هستند تا این نهاد بتواند نقش مؤثرتری در اداره غزه پس از جنگ ایفا کند. الشیخ به عنوان چهره ای عمل گرا و دارای روابط بین المللی، می تواند در این مسیر نقش آفرینی کند. اگر جزئی تر بخواهیم بررسی کنیم کشورهای عربی نزدیک به غرب (مثل مصر، اردن، امارات، عربستان) از او حمایت می کنند، چون او مخالف مقاومت مسلحانه و طرف دار مذاکره است. قطر و ترکیه رابطه محتاطانه ای با او دارند، چون بیشتر از حماس حمایت می کنند. اما مردم این کشورهای عربی عموماً او را نماد شکست پروژه صلح می دانند و از مقاومت (مانند حماس) بیشتر حمایت می کنند.

واکنش جامعه فلسطینی

در میان فلسطینی ها، انتصاب الشیخ با واکنش های منفی همراه بوده است.